Frandeș
LAW

Bd. Timișoara nr. 26, Plaza Romania Offices
Et. 1, birourile 115-116, Sector 6, 061344, București
T: +40 746 426 538
E: office@frandes.law
W: www.frandes.law

PROPRIETATE INTELECTUALĂ, TEHNOLOGIE ȘI PROTECȚIA DATELOR · 9 NOIEMBRIE 2026

Cine deține, de fapt, creația? Dilema juridică dintre promptul tău și inteligența artificială

Despre limitele AI Act, testul originalității și riscurile pe care le ignorăm când folosim comercial conținut generat

Regulamentul european privind inteligența artificială are peste 100 de articole și 13 anexe. Niciunul dintre ele nu spune cine este autorul unui text, al unei imagini sau al unui logo generat cu un sistem de AI.

Tăcerea nu este o scăpare. Este o delimitare de competență. Regulamentul (UE) 2024/1689 (AI Act), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2026/1744, este un act de siguranță a produselor și de conformitate. Stabilește obligații pentru furnizorii și utilizatorii sistemelor de AI, clasifică riscurile și impune cerințe de transparență. Nu este un instrument de proprietate intelectuală și nu își propune să spună cui aparține rezultatul generat.

Pentru companii, agenții și creatori, tocmai aceasta este întrebarea decisivă. Un logo, o campanie sau un text produs cu AI au valoare economică doar dacă pot fi apărați împotriva copierii și pot fi transmiși printr-un contract. Răspunsul nu se găsește în AI Act, ci în dreptul național al dreptului de autor, interpretat în lumina jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene.

1. Ce reglementează AI Act în materia dreptului de autor

AI Act atinge dreptul de autor în două momente, iar niciunul nu privește titularitatea rezultatului.

a) La antrenarea modelelor. Potrivit art. 53 alin. (1) lit. c), furnizorii de modele de AI de uz general trebuie să adopte o politică de respectare a dreptului Uniunii în materia dreptului de autor. Ei trebuie, în special, să identifice și să respecte rezervarea drepturilor exprimată de titulari în temeiul art. 4 alin. (3) din Directiva (UE) 2019/790. Potrivit lit. d), aceiași furnizori trebuie să publice un rezumat suficient de detaliat al conținutului folosit la antrenare.

b) La nivelul rezultatului. Potrivit art. 50 alin. (2), furnizorii sistemelor care generează conținut sintetic (audio, imagine, video sau text) trebuie să se asigure că rezultatele sunt marcate într-un format care poate fi citit automat și care permite detectarea faptului că au fost generate sau manipulate artificial. Separat, art. 50 alin. (4) obligă utilizatorii sistemelor care generează deepfake-uri să dezvăluie caracterul artificial al conținutului.

Aceste obligații sunt de transparență, nu de atribuire a drepturilor. Faptul că un conținut este marcat ca generat artificial nu spune nimic despre cine îl deține sau dacă este protejat.

2. Titularitatea: răspunsul din legislația națională (Legea nr. 8/1996)

Întrebarea „cine este autorul" rămâne în competența legiuitorului național, în limitele armonizării realizate prin directivele europene și prin jurisprudența CJUE.

În dreptul român, art. 3 alin. (1) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe definește autorul ca **persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera**. Textul este categoric. Un sistem de AI nu este persoană fizică și, prin urmare, nu poate fi autor. Nici persoana juridică ce a dezvoltat sau operează sistemul nu dobândește calitatea de autor prin simplul fapt al funcționării acestuia. Ea poate fi cel mult titulară de drepturi patrimoniale derivate, în cazurile anume prevăzute de lege.

Art. 7 din aceeași lege protejează **operele originale de creație intelectuală** din domeniul literar, artistic sau științific, oricare ar fi modalitatea de creație, modul sau forma de exprimare. Formularea „oricare ar fi modalitatea de creație" arată că folosirea unui instrument tehnic, inclusiv a unui sistem de AI, nu exclude prin ea însăși protecția. Condiția rămâne însă aceeași: opera trebuie să fie originală, iar originalitatea trebuie să provină de la un om.

Concluzia intermediară este simplă. Un rezultat generat cu AI poate fi protejat doar dacă, și numai în măsura în care, reflectă o contribuție umană proprie, concretizată în alegeri libere și creative. AI poate fi un instrument de creație, așa cum sunt aparatul foto sau programul de editare grafică. Un prompt generic sau simpla acceptare a rezultatului livrat de model pot fi însă insuficiente.

3. Testul originalității și locul promptului

Noțiunea de originalitate a fost armonizată la nivelul Uniunii de CJUE. Începând cu hotărârea *Infopaq* (C-5/08) și continuând cu *Painer* (C-145/10), *Football Dataco* (C-604/10) și *Cofemel* (C-683/17), Curtea a stabilit că un obiect este original atunci când constituie **creația intelectuală proprie a autorului** și reflectă personalitatea acestuia, prin **alegeri libere și creative**.

Hotărârea *Brompton Bicycle* (C-833/18) este deosebit de relevantă pentru AI. Curtea a reținut că, atunci când forma unui obiect este dictată exclusiv de constrângeri tehnice, care nu lasă loc libertății creative, condiția originalității nu este îndeplinită.

La aceasta se adaugă art. 9 lit. a) din Legea nr. 8/1996, care exclude de la protecție ideile, teoriile, conceptele, descoperirile și invențiile. Dreptul de autor protejează forma de exprimare, nu ideea.

Un prompt este, de regulă, exprimarea unei idei: „un logo minimalist pentru o cafenea, în tonuri de verde". Între această instrucțiune și imaginea finală, modelul ia el însuși sute de decizii de compoziție, culoare, proporție și stil. Utilizatorul nu controlează aceste decizii și, adesea, nici nu le poate anticipa. De aceea, un prompt simplu nu face din cel care l-a scris autorul rezultatului.

Nici efortul investit nu schimbă concluzia. În *Football Dataco*, CJUE a precizat că munca și priceperea semnificative nu justifică, prin ele însele, protecția, dacă nu exprimă originalitate prin alegeri libere și creative. Un prompt rafinat în zeci de iterații nu devine, doar prin efortul depus, temeiul calității de autor asupra rezultatului.

4. Gradualitatea contribuției umane

Analiza nu este binară. În practică se conturează trei situații, cu consecințe juridice diferite.

Situația I: prompt simplu, rezultat folosit ca atare. Utilizatorul formulează o instrucțiune și preia rezultatul fără intervenții semnificative. Nu există alegeri libere și creative care să-i aparțină în privința formei. De regulă, nu există operă protejată, iar rezultatul se află, practic, în afara sferei dreptului de autor.

Situația a II-a: prompturi iterative, selecție și combinare de variante. Utilizatorul rafinează instrucțiunile în zeci de iterații, alege între variante și combină elemente din mai multe rezultate. Este o zonă gri. Selecția și aranjarea pot constitui, în anumite condiții, o contribuție originală, prin analogie cu operele derivate și culegerile protejate potrivit art. 8 din Legea nr. 8/1996. Dificultatea este una probatorie: trebuie demonstrat că alegerile au fost creative, nu doar preferințe între opțiuni oferite de model.

Situația a III-a: AI folosit ca instrument, cu prelucrare umană substanțială. Rezultatul generat este doar un material de lucru. Utilizatorul îl transformă substanțial prin desen, compoziție, rescriere sau integrare într-o lucrare mai amplă. Protecția poate exista, cel puțin pentru contribuția umană identificabilă. Elementele generate și preluate nemodificat rămân însă neprotejate.

Două precizări se impun. Promptul însuși poate fi protejat ca text literar, dacă este suficient de elaborat și original, dar protecția lui nu se extinde asupra rezultatului generat. Apoi, în cadrul unui litigiu, **sarcina probei revine celui care pretinde calitatea de autor**, potrivit regulii generale din art. 249 C. proc. civ. Prezumția de paternitate din art. 4 din Legea nr. 8/1996, care operează în favoarea persoanei sub numele căreia opera a fost adusă la cunoștința publică, poate fi răsturnată prin proba că opera a fost generată de un sistem de AI fără contribuție creativă umană.

> **Un exemplu.** O agenție livrează unui client un logo generat dintr-un singur prompt, cu retușuri minime, și îi cesionează prin contract „toate drepturile de autor". Câteva luni mai târziu, un concurent folosește o grafică aproape identică. Clientul vrea să acționeze

> pentru încălcarea dreptului de autor, dar trebuie să dovedească existența unei opere originale și o contribuție umană creativă. Dacă nu o poate face, cesiunea a fost lipsită de obiect: agenția nu avea ce să transmită. Clientul rămâne fără protecție prin drept de autor, iar întrebarea care urmează este dacă agenția răspunde contractual pentru garanția pe care a dat-o.

5. Riscul invers: încălcarea drepturilor altora

Faptul că utilizatorul nu este autorul rezultatului nu îl pune la adăpost de răspundere. Dacă rezultatul reproduce, integral sau parțial, opere protejate ale terților (un personaj, o fotografie, un fragment de text, o compoziție recognoscibilă), folosirea lui comercială poate constitui o încălcare a drepturilor patrimoniale ale titularilor. Răspunderea nu este condiționată de cunoașterea faptului că modelul a „memorat" opera respectivă.

6. Dimensiunea contractuală

a) Termenii platformelor. Mulți furnizori de AI declară că utilizatorul „deține" rezultatele sau că își cedează drepturile asupra acestora. Asemenea clauze au o valoare limitată. Un contract poate transmite doar drepturi care există. Nu poate crea un drept de autor acolo unde legea nu îl recunoaște, potrivit principiului *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*. Clauza are efect între părți, de exemplu prin renunțarea furnizorului la orice pretenție, dar nu este opozabilă terților ca titlu de proprietate intelectuală.

b) Contractele cu agenții și freelanceri. Este recomandabil ca aceste contracte să reglementeze expres dacă și în ce măsură se poate folosi AI, obligația de a declara elementele generate, garanțiile de originalitate și de neîncălcare a drepturilor terților, precum și răspunderea pentru evicțiune. O cesiune generală de „toate drepturile" nu mai este suficientă atunci când o parte din livrabil poate să nu fie protejată deloc.

c) Operele create de salariați. Potrivit art. 45 din Legea nr. 8/1996, în lipsa unei clauze contrare în contractul individual de muncă, drepturile patrimoniale asupra operelor create în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu aparțin autorului salariat. Angajatorul poate totuși folosi opera în cadrul obiectului său de activitate. Pentru partea generată exclusiv de AI, însă, s-ar putea să nu existe nicio operă și, prin urmare, nimic de transmis. Clauzele de proprietate intelectuală din contractele de muncă trebuie revizuite din această perspectivă.

7. Recomandări practice

- **Documentați contribuția umană.** Păstrați versiunile intermediare, prompturile, variantele respinse și modificările aduse manual. În caz de litigiu, aceasta este proba calității de autor.

- **Analizați termenii instrumentului folosit.** Verificați ce drepturi își rezervă furnizorul, ce garanții oferă și dacă acordă despăgubiri pentru pretenții ale terților.
- **Actualizați contractele.** Introduceți clauze privind folosirea AI în contractele cu agențiile, freelancerii și salariații, cu garanții și răspundere proporționale cu riscul.
- **Verificați rezultatul înainte de folosirea comercială.** Mai ales pentru elementele de identitate vizuală, campanii și conținut publicat la scară.
- **Luați în calcul și alte forme de protecție.** Un logo poate fi protejat ca marcă, independent de dreptul de autor, iar know-how-ul poate fi protejat ca secret comercial.
- **Nu presupuneți că dețineți un drept exclusiv asupra unui conținut generat integral de AI.** În lipsa unei contribuții creative umane, acel conținut poate fi folosit liber de oricine.

Concluzie

AI Act și Legea nr. 8/1996 operează pe niveluri diferite, dar complementare. Primul reglementează sistemele, riscurile și transparența. A doua stabilește dacă rezultatul este o operă și cine îi este autor. Între ele rămâne un spațiu pe care fiecare companie trebuie să și-l gestioneze prin documentare, contracte și verificare.

Promptul îți aparține. Rezultatul, nu neapărat.

Versiunea online: https://www.frandes.law/ro/noutati/cine-detine-de-fapt-creatia.html